

Sygn. akt II UK 104/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca)

SSA Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku E. B.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych w Warszawie
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 lutego 2015 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 5 grudnia 2013 r.,

- 1) oddała skargę kasacyjną ;**
- 2) zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 28 września 2012 r. oddalił odwołanie E. B. od decyzji Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie z dnia 22 października 2009 r., ponownie ustalającej wysokość jej emerytury policyjnej na kwotę 1.792,87 zł.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczona nabyła prawo do emerytury policyjnej na podstawie decyzji z dnia 9 czerwca 1998 r. Do wysługi emerytalnej zaliczono jej 21 lat, 7 miesięcy i 2 dni służby w Policji i w Urzędzie Ochrony Państwa. W dniu 14 maja 2009 r. Instytut Pamięci Narodowej w trybie art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 667 ze zm.; dalej jako: „ustawa zaopatrzeniowa”) przedstawił informację o przebiegu służby E. B., z której wynikało, że w okresie od 1 listopada 1976 r. do 31 lipca 1990 r. pełniła ona służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1388; dalej jako: „ustawa lustracyjna”), tj. w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych - Biurze „B” oraz Departamencie I. Na podstawie tej informacji organ rentowy zaskarżoną decyzją ustalił ponownie wysokość emerytury odwołującej się, przyjmując że okres od 1 listopada 1976 r. do 31 lipca 1990 r., tj. 13 lat i 9 miesięcy, jest okresem służby, o którym mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1b ustawy zaopatrzeniowej, za której każdy rok emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru zgodnie z art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy.

Sąd pierwszej instancji decyzję organu rentowego uznał za prawidłową, wskazując, że zgodnie z art. 2 ustawy lustracyjnej, organami bezpieczeństwa państwa, są między innymi, instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w

wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych. Służba odwołującej się w Biurze „B” i Departamencie I MSW była służbą w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu tego przepisu, wobec czego za każdy rok tej służby emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru, jak stanowi art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej. Zdaniem Sądu Okręgowego, również okres urlopu wychowawczego, z którego odwołująca się korzystała w okresie od 15 sierpnia 1981 r. do 15 września 1983 r., był okresem służby, o którym mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1b ustawy zaopatrzeniowej.

Sąd Apelacyjny, rozpoznając sprawę na skutek apelacji odwołującej się, wyrokiem z dnia 5 grudnia 2013 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego wraz z poprzedzającą go decyzją organu rentowego w ten sposób, że okres służby E. B. od dnia 15 sierpnia 1981 r. do dnia 15 września 1983 r. liczony jest wskaźnikiem 2,6% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok tej służby, oddalając apelację w pozostałej części.

Według Sądu odwoławczego, w okresie korzystania z urlopu wychowawczego funkcjonariuszka jest zwolniona z wykonywania obowiązków służbowych. Pozostaje ona w stosunku służby, zachowuje status funkcjonariuszki, jednakże nie realizuje zadań przynależnych do określonego stanowiska służbowego, tym samym nie pełni służby w organie bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 15b ust. 1 *in principio* ustawy zaopatrzeniowej, skoro realizacja zadań na stanowisku służbowym prawnie została jej odjęta. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, pojęciu pełnienia służby w organie bezpieczeństwa państwa, jakim posługuje się art. 15b ust. 1 *in principio* ustawy zaopatrzeniowej, nie można przypisać innego znaczenia niż faktyczne wykonywanie obowiązków związanych ze stanowiskiem zajmowanym w organie bezpieczeństwa państwa, z takim skutkiem, że znajdujące prawną podstawę zwolnienie z obowiązku realizacji zadań i ich niewykonywanie oznacza brak możliwości przyjęcia, iż miało miejsce pełnienie służby w organie bezpieczeństwa państwa. Decydujące znaczenie ma kryterium rzeczywistego w danej strukturze wykonywania obowiązków służbowych przypisanych do danego stanowiska. W ocenie Sądu Apelacyjnego, takie, jak przedstawione rozumienie pojęcia pełnienia służby w organie bezpieczeństwa

państwa, pozostaje w związku z celem ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r., która art. 15b wprowadziła do ustawy zaopatrzeniowej. Względy wykładni celowościowej prowadzą do wniosku, że ograniczenie wysokości świadczeń emerytalnych nie może dotyczyć funkcjonariuszy, którzy li tylko formalnie pozostawali w służbie w jednostce organizacyjnej kwalifikowanej jako organ bezpieczeństwa państwa, ale winno obejmować tych, którzy rzeczywiście pełnili służbę w tych organach, realizując obowiązki przypisane do stanowisk, które mieściły się w danej strukturze organizacyjnej. Skoro byli funkcjonariusze ponoszą konsekwencje pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa, ze względu na rolę tych organów, to konsekwencje te winny rozciągać się wyłącznie na okresy służby pełnionej faktycznie, wykonywanej, na okresy uczestniczenia w realizowaniu przez te organy ich funkcji. W takiej sytuacji, okres korzystania przez odwołującą się z urlopu wychowawczego powinien być liczony jako 2,6% podstawy wymiaru emerytury za rok służby, stosownie do art. 15b ust. 1 pkt 2 ustawy zaopatrzeniowej, wobec czego w tym zakresie wyrok Sądu Okręgowego wraz z poprzedzającą go decyzją podlegał zmianie.

Natomiast pozostałe okresy, w których odwołująca się pełniła służbę w MSW - Biurze [...] i Departamencie [...], prawidłowo zostały uznane za okresy pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa ze skutkiem uwzględnienia ich w wysłudze emerytalnej po 0,7% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok. Sąd pierwszej instancji nie naruszył bowiem art. 2 ustawy lustracyjnej, kwalifikując Biuro [...] i Departament [...] MSW do organów bezpieczeństwa państwa. Z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej wynika bowiem, że jednostkami Służby Bezpieczeństwa w rozumieniu tej ustawy są te jednostki, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Zgodnie zaś z art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz.U. Nr 30, poz. 180 ze zm.), Służba Bezpieczeństwa została rozwiązana z mocy prawa z dniem utworzenia Urzędu Ochrony Państwa. Z tego wynika, że Biuro [...] i Departament [...] MSW jako centralne instytucje Służby Bezpieczeństwa zostały z mocy prawa rozwiązane z dniem utworzenia Urzędu Ochrony Państwa, wobec czego należy je uznać za organy bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy lustracyjnej.

W ocenie Sądu drugiej instancji, Sąd Okręgowy nie naruszył też art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, przyjmując, że wysokość emerytury wyliczanej za okresy pełnienia służby w latach 1944–1990 w organach bezpieczeństwa państwa może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia, albowiem stanowisko to jest zgodne z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11 (OSNP 2011 nr 15-16, poz. 210), która zasługuje na pełną akceptację.

Odwołująca się wywiodła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zarzucając naruszenie:

1. art. 15b ust. 1 i 2 w związku z art. 15 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, przez ich niewłaściwe zastosowanie, czego skutkiem było nieuwzględnienie przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury skarżącej art. 15 ust. 1 tej ustawy, tj. „40% podstawy wymiaru emerytury po 15 latach służby”,
2. art. 15b ust. 2 ustawy zaopatrzeniowej, przez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że na jego podstawie przepisy art. 14 i 15 tej ustawy stosuje się odpowiednio, ale z pominięciem art. 15 ust. 1 ustawy,
3. art. 15b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej w związku z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej, przez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że służba skarżącej w Biurze [...] MSW w okresie od 1 listopada 1976 r. do 31 stycznia 1987 r. była służbą w organach bezpieczeństwa państwa, w tym w szczególności od 23 marca 1981 r. do 15 lipca 1981 r., kiedy skarżąca przebywała na urlopie macierzyńskim.

Opierając skargę na takich podstawach, odwołująca się wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od odwołującej się kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest niezasadniona.

Wykładnia przepisu art. 15b ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy w zakresie dotyczącym odpowiedniego stosowania art. 15 ust. 1 *in principio* tej ustawy, stanowiącego o tym, że emerytura dla funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed 2 stycznia 1999 r. wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby, została dokonana przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11 (OSNP 2011 nr 15-16, poz. 210), zgodnie z którą za każdy rok pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej), co oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia. W jej uzasadnieniu Sąd Najwyższy stwierdził, między innymi, że po istotnej zmianie normatywnej obowiązującego stanu prawnego wynikającej z dodania szczególnego, szczegółowego i odrębnego art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, zawarte w ust. 2 tego przepisu odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 14 i 15 tej ustawy oznacza, że przepisy te stosuje się odpowiednio wyłącznie w zakresie, który nie został wyraźnie i odmiennie uregulowany w art. 15b ust. 1. W przeciwnym razie doszłoby do pozbawienia waloru i znaczenia normatywnego art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, do czego nie ma żadnych prawnych, prawniczych ani racjonalnych argumentów. Stwierdził, że art. 15b ust. 1 pkt 1 jednoznacznie nakazuje wyliczyć emeryturę osób pełniących w latach 1944-1990 służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, według obniżonego ustawowego wskaźnika 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok takiej służby, z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4 tej ustawy. Wskazał, że nie ma żadnych podstaw ani uzasadnienia korygowanie zasady wyliczania emerytury mundurowej od innego wskaźnika procentowego niż 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w ustawie lustracyjnej, w drodze odpowiedniego stosowania art. 15 ust. 1 *in principio* tej ustawy, który przewiduje co najmniej 40% podstawę wymiaru tego świadczenia z tytułu pozostawania w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. Jeżeli służba była pełniona w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których

mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, to emerytura wynosi zawsze po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok pełnienia takiej służby (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy), z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4. Sąd Najwyższy odwołał się również do wykładni celowościowo-systemowej art. 15b ust. 1 pkt 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1b ustawy zaopatrzeniowej, która nie pozwala odstąpić od niebudzącej wątpliwości gramatyczno-językowo-logicznej wykładni art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy, przewidującego ustalenie (liczenie) wysokości emerytury z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za okresy pełnienia służby w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej. Przyjęcie minimalnej 40% podstawy wymiaru emerytury za 15 lat służby przy ustalaniu wysokości emerytur z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych prowadziłoby do niedopuszczalnego, bo bezpodstawnego podważenia waloru normatywnego i celu wprowadzenia istotnej zmiany normatywnej wynikającej z dodania szczególnej regulacji art. 15b ustawy zaopatrzeniowej. W porządku chronologicznym, a zatem co do zasady okresy służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, przypadały bowiem w okresie 15 „pierwszych” (początkowych) lat służby stanowiącej tytuł nabycia uprawnień z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy, przeto wykładnia zmierzająca do zachowania co najmniej 40% podstawy wymiaru emerytury takich osób w drodze odpowiedniego stosowania do nich art. 15 ust. 1 *in principio* ustawy zaopatrzeniowej, wykluczałaby, a co najmniej w istotny sposób ograniczałaby, ustanowioną w art. 15b ust. 1 pkt 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy zasadę wyliczania wysokości emerytury z zastosowaniem współczynnika 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990. Inaczej rzecz ujmując, żądanie stosowania tego normatywnie obniżonego przelicznika procentowego dopiero za każdy kolejny (powyżej 15 lat) rok służby lub okres równorzędny z taką służbą (art. 13 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej) w istocie rzeczy wykluczałoby zastosowanie tego ustawowego przelicznika: całkowicie w przypadku osób pobierających emerytury zaopatrzeniowe wyłącznie z tytułu pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2

ustawy lustracyjnej; albo prowadziłyby do ograniczonego („kadłubowego”) stosowania tego ustawowego przelicznika w przypadkach, gdyby okresy pełnienia takiej służby podlegały uwzględnieniu do wymaganej „zaopatrzeniowej” wysługi emerytalnej. W ocenie Sądu Najwyższego, tego typu możliwość musiałaby jednoznacznie i wyraźnie wynikać z treści art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, który nie zawiera formuły, zasady ani takich możliwości interpretacyjnych, które uzasadniałyby stanowisko, że emerytura osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, a których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, wynosi zawsze co najmniej 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i dopiero następnie wzrasta według wskaźników określonych tym przepisem. Sąd Najwyższy podkreślił, że art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej nie zawiera gwarancji minimalnej co najmniej 40% podstawy wymiaru emerytury z tytułu lub w związku z okresami pełnienia służby w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej. Przeciwnie, w przepisie tym prawodawca kategorycznie ustanowił jednoznacznie czytelną zasadę, że za okresy pełnienia takiej służby emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (ust. 1 pkt 1), z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4. Do wyliczenia wysokości takiej emerytury uwzględnia się ponadto po 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4, z wyłączeniem jednak okresów równorzędnych służby w organach bezpieczeństwa państwa (art. 13 ust. 1 pkt 1b), które uwzględniane są na zasadzie wynikającej z art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej, tj. po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia. Odpowiednie stosowanie art. 14 i 15 ustawy do osób pełniących służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, oznacza zatem tylko uzyskanie przewidzianych w art. 14 i 15 wzrostów lub zwiększeń (przywilejów) emerytalnych z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy z tytułu i za okresy innej służby - niż służba w ustawowo wskazanych organach bezpieczeństwa państwa, w tym przywilejów wynikających z korzystnego (uprzywilejowanego) traktowania między innymi okresów poprzedzających lub przypadających po zwolnieniu ze służby przy ustalaniu wysokości tzw. emerytur mundurowych. Wyrażona w art. 15 ust. 1 *in principio* ustawy zaopatrzeniowej zasada przysługiwania co najmniej 40% podstawy wymiaru

emerytury za 15 lat służby dotyczy wprowadzenie okresów pozostawania w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., ale nie ma zastosowania do okresów równorzędnych z taką służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy. Tylko okresy równorzędne, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4, uwzględnia się do wyliczenia wysokości emerytury z przelicznikiem 2,6% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 2 ustawy zaopatrzeniowej), natomiast okresy równorzędne, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy, tj. okresy pełnienia służby w latach 1944-1990 w strukturach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, podlegają przeliczeniu wskaźnikiem 0,7% za każdy rok takiej służby na podstawie art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną w pełni akceptuje przywołaną uchwałę i motywy jej podjęcia, wobec czego nie znajduje podstaw do uwzględnienia zarzutów naruszenia art. 15b ust. 1 i 2 w związku z art. 15 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, przez ich niewłaściwe zastosowanie, czego skutkiem było nieuwzględnienie przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury skarżącej art. 15 ust. 1 tej ustawy, tj. „40% podstawy wymiaru emerytury po 15 latach służby” oraz art. 15b ust. 2 ustawy zaopatrzeniowej, przez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że na jego podstawie przepisy art. 14 i 15 tej ustawy stosuje się odpowiednio, ale z pominięciem art. 15 ust. 1 ustawy.

Nie ma też przesłanek do uznania za uzasadniony zarzutu naruszenia art. 15b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej w związku z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej, przez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że służba skarżącej w Biurze [...] MSW w okresie od 1 listopada 1976 r. do 31 stycznia 1987 r. była służbą w organach bezpieczeństwa państwa, w tym w szczególności od 23 marca 1981 r. do 15 lipca 1981 r., kiedy skarżąca przebywała na urlopie macierzyńskim.

Sąd Apelacyjny trafnie bowiem zakwalifikował Biuro [...] MSW, w którym odwołująca się pełniła służbę, jako organ bezpieczeństwa państwa. Wyliczenie organów bezpieczeństwa państwa zawarte w art. 2 ust. 1 ustawy lustracyjnej jest mało precyzyjne, co dotyczy w szczególności pkt 5, który operuje wymagającymi wykładni sformułowaniami: „instytucji centralnych Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych” oraz „podległych im jednostek terenowych w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych Komendach Milicji Obywatelskiej oraz

wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych”. Na potrzeby ustawy lustracyjnej pojęcie jednostek Służby Bezpieczeństwa zostało zdefiniowane w jej art. 2 ust. 3. Takimi jednostkami są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Wobec tego wykładając treść art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy należy odwołać się do tej ustawowej definicji. Sąd Najwyższy podziela pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w orzeczeniu z dnia 14 maja 2010 r., II AKA 108/10 (LEX nr 833269), że sam przepis art. 2 ust. 3 ustawy o ujawnianiu informacji, jako zawierający legalną definicję pojęcia jednostki Służby Bezpieczeństwa, jest wystarczający do rozstrzygnięcia, czy dana jednostka Ministerstwa Spraw Wewnętrznych jest jednostką Służby Bezpieczeństwa (centralną bądź terenową), a zarazem organem bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej. Trafny jest bowiem wywód, że w praktyce nie jest możliwe w oparciu o akceptowane metody wykładni (a zatem z wyłączeniem możliwości wyprowadzania wniosków pomocnych przy interpretacji aktów prawnych wyższego rzędu z aktów niższego rzędu, jak i możliwości ustalenia treści normy ustawowej z odwołaniem się do aktów-dokumentów tajnych tworzonych na użytek aparatu bezpieczeństwa państwa) wykazanie, że dany podmiot był instytucją centralną lub terenową Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej. Wobec tego, to przepis art. 2 ust. 3 tej ustawy powinien służyć ustaleniu, czy dana jednostka MSW jest centralną bądź terenową jednostką Służby Bezpieczeństwa a zarazem organem bezpieczeństwa państwa.

Jak prawidłowo przyjęto w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, Biuro [...] MSW odpowiada kryteriom powyższego przepisu. Zostało, tak jak Sąd odwoławczy trafnie wywiódł, rozwiązane w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa. Utworzenie nowych jednostek organizacyjnych w Urzędzie Ochrony Państwa i Komendzie Głównej Policji, które przejęły zadania dawnego Biura [...] i podległych mu terenowych jednostek organizacyjnych (w ramach rozdzielenia kompetencji, o czym mowa w art. 129 ust. 2, art. 130 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa), nie oznacza zachowania tych jednostek w dotychczasowym,

niezmienionym stanie formalno-prawnym. O rozwiązaniu w 1990 r. Biura [...] jako jednostki centralnej Służby Bezpieczeństwa w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych świadczy jednoznacznie treść rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lipca 1990 r. w sprawie nadania statutu organizacyjnego Ministerstwu Spraw Wewnętrznych (Dz.U. Nr 49, poz. 288). Statut nie wymienia już Biura jako działającej w Ministerstwie komórki organizacyjnej. Wcześniej Biuro działało w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych zgodnie ze statutem organizacyjnym MSW, stanowiącym załącznik do uchwały Nr 144/83 Rady Ministrów z dnia 21 października 1983 r. Było wymienione w jego § 6 ust. 2 pkt 16. Okoliczność, że zadania Biura tymczasowo, do zakończenia reorganizacji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, pozostały niezmienione (§ 6 zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 maja 1990 r., wydanego w celu wykonania postanowień art. 129 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa), nie jest równoznaczna z tym, że Biuro jako instytucja centralna Służby Bezpieczeństwa, nie zostało rozwiązane z mocy prawa.

Dla stwierdzenia, że odwołująca się pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa nie ma też znaczenia, że do jej obowiązków należały wyłącznie czynności biurowe, co zostało podniesione w skardze kasacyjnej. Z art. 15b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej wynika bowiem, że dotyczy on osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. Przepis ten nie odnosi się w ogóle do wykonywanych przez funkcjonariusza czynności. Krąg podmiotowy adresatów unormowania wyznacza - poza pozostawaniem w służbie przed 2 stycznia 1999 r. - jako jedyne kryterium pełnienie służby w organie bezpieczeństwa państwa. Do odmiennych wniosków nie prowadzi również wykładnia art. 13 ust. 1 pkt 1b ustawy zaopatrzeniowej, który stanowi o równorzędym ze służbą w Policji, na zasadach z art. 15b, traktowaniu okresów służby w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa. Nie ma zatem żadnych podstaw do przyjęcia, że na potrzeby ponownego, w tym przypadku, ustalenia wysokości emerytury policyjnej rodzaj wykonywanych zadań decyduje o tym, czy funkcjonariusz pełnił służbę w organie bezpieczeństwa państwa, jeśli tę służbę w tak kwalifikowanej jednostce organizacyjnej pełnił.

Powyższy pogląd w pełni znajduje potwierdzenie w rozważaniach Trybunału Konstytucyjnego, zawartych w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 lutego 2010 r., K 6/09 (OTK-ZU Seria A 2010 nr 2, poz. 15). Trybunał w pkt 6.2 rozważań prawnych podał, że: „(...) W żadnym przypadku wybór służby w tajnej policji politycznej państwa komunistycznego nie zasługuje na aprobatę, niezależnie od komórki organizacyjnej i stanowiska służbowego funkcjonariusza.” (...). Według Trybunału, ustawodawca negatywnie ocenił sam fakt podjęcia służby w organach bezpieczeństwa Polski Ludowej - ze względu na jednoznacznie ujemną ocenę tych organów. Bez znaczenia pozostaje więc okoliczność rodzaju zadań realizowanych przez funkcjonariusza w ramach służby w organie bezpieczeństwa państwa. Wynika to zresztą wprost z tej części rozważań Trybunału, w której dokonywana jest ocena zgodności art. 13 ust. 1 pkt 1b i art. 15b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Trybunał nie zakwestionował przyjęcia przez ustawodawcę jako różniącej istotnie funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa Polski Ludowej od pozostałych funkcjonariuszy służb mundurowych przed 1990 r. cechy w postaci ich służby w określonych w ustawie organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990. Uznanie tej cechy za istotną, według Trybunału, znajduje podstawę w zasadzie sprawiedliwości społecznej i preambule Konstytucji. Reasumując, w świetle obowiązującego prawa brak uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że oprócz kryterium pełnienia służby w organie bezpieczeństwa państwa, doniosłość prawną dla ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego ma przesłanka w postaci rodzaju wykonywanych przez funkcjonariusza zadań w tym organie.

Twierdzenia skarżącej odnośnie do niemożliwości uznania, że przebywając na urlopie macierzyńskim w okresie od 23 marca 1981 r. do 15 lipca 1981 r. pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 15b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej w związku z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej, nie poddają się natomiast kontroli kasacyjnej. Zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Z przytoczonego przepisu wynika wniosek, że obejmuje on wszystkie twierdzenia skarżącego, które dotyczą wadliwości w określeniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a więc przebiegu zdarzeń lub stanów rzeczywistości oraz oceny mocy i wiarygodności

dowodów, prowadzących do ustalenia faktów. Wyłączenie to dotyczy całej sfery ocennej, a zatem objętej zasadą swobodnej oceny dowodów, w związku z czym odnosi się również do art. 228 § 1 k.p.c. (fakty powszechnie znane nie wymagają dowodu), czyli tzw. bezdowodowego ustalania faktów” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2006 r., V CSK 146/06, niepublikowane i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2008 r., IV CSK 404/07, niepublikowany). Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, niepublikowany). Przebieg służby skarżącej należy do ustaleń faktycznych. W tych ustaleniach brak jest informacji o tym, że we wskazanym okresie odwołująca się korzystała z urlopu macierzyńskiego (wykazano tylko okres korzystania z urlopu wychowawczego, który został oceniony przez Sąd Apelacyjny). Skarżąca w całym postępowaniu przed Sądami obu instancji nigdy nie wskazywała na okoliczność korzystania z urlopu macierzyńskiego w okresie swej pracy w organach bezpieczeństwa państwa, a w postępowaniu kasacyjnym, jak wskazano, nie ma możliwości uzupełnienia o ten element podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, niezależnie od tego, że skarga kasacyjna opiera się wyłącznie na zarzutach naruszenia prawa materialnego, które nie mogą służyć podważaniu ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd drugiej instancji.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.).